

Yesmark Tuition Services

IDARA YA KISWAHILI

DES 2015

KARATASI 102/3: FASIHI

MUDA: SAA 2½

Jibu maswali manne. Swali la kwanza ni la lazima. Chagua maswali mengine matatu kutoka kwa maswali yanayofuatia. Usijibu maswali mawili kutoka kitabu kimoja.

SEHEMU A: ushairi

SWALI 1:

Hakika siku ya leo, ni siku ya majivuno
Basi pasiwe na choyo, na usonono
Tulekezane yaliyo, unawiri Muungano.

Tuzisafisheni nyoyo, pasiwe na miguguno
Yaongoke tutakayo, kusiwe na mabishano
Mbegu hii tupandayo, ilete mema mavuno.

Tufungulie upeo, Mola usiye mfano
Pa kitasa na komeo, tupite bila kinzano
Tupitishie njia hiyo, pasina masongamano

Twakuomba uumbao, mkono vyanda vitano
Tushikane hii leo, tuwe moja tangamano
Tupendane kwa pumbao, hali na maridhiano

Aliye ana machukiyo, adui wa Muungano
Naazibe masikiyo, asisikie maneno
Kisha awe kibogoyo, asiwe na moja jino.

Ya Ilahi ujalie, huu wetu Muungano
Nuru yake izagae, na nguvu za mapigano
Hasidi mpe hakie, mateso yaso mfano.

Watamati komeleo, kuimba kwangu hukuno
Nataka maendeleo, yasiyo na malumbano
Daima tuwe ni ngao, palipo **msagurano**.

- (a) Toa kichwa cha shairi hili. (alama 2)
- (b) Shairi hili ni la bahari gani? Taja **mbili**. (alama 2)
- (c) Taja sifa **tano** za aina hii ya ushairi. (alama 5)
- (d) Andika ubeti wa pili kwa lugha nathari. (alama 3)
- (e) Eleza maana ya mshororo ufuatao: Pa kitasa na komeo, tupite bila kinzano. (alama 3)
- (f) Huku ukitoa mifano mitatu eleza uhuru wa ushairi katika shairi hili. (alama 3)
- (g) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumika katika shairi. (alama 3)
- (i) Usonono :
- (ii) Vyanda:
- (iii) Msagurano:

SEHEMU B: FASIHI SIMULIZI

SWALI 2:

- a) Eleza sifa za utani kama kipera cha mazungumzo katika fasihi simulizi. (Alama 4)
- b) Utani una umuhimu gani? (Alama 8)
- c) Onyesha changamoto zinazokabili kipera hiki cha utani. (Alama 8)

SWALI 3:

Soma utungo ufuatao kasha ujibu maswali.

Ni vigumu
Aloo
Ahaa.....
Ni vigumu kuacha kwenu
Kwenda kwingineko
Ni vigumu kumwita mwingine
Mama yako
Baba alielimishwa kule

Na ni karani
Nimemuona karani
Nimemuona karani
Mlinzi wetu ni karani
Mama alielimishwa
Na ni muuguzi
Mama alitaka
Mama alitaka mwanawe
Awe muuguzi
Lima shamba la matunda
Lima mama shamba la matunda
Ndipo yastawi na kuzaa
Aloo!
Aha! Aha!

Maswali

- (a) Tambua aina ya wimbo huu. (alama 2)
(b) Fafanua maudhui yaliyomo katika wimbo huu. (alama 6)
(c) Eleza sifa sita zinazohusishwa na wimbo wa aina hii. (alama 6)
(d) Nyimbo za aina hii zilikuwa na umuhimu gani? (alama 6)

SEHEMU C: utengano (SAID A. MOHAMED)

SWALI 4:

“Na juu ya ila hizo alizokuwa nazo, alichukua ujuba na ufedhuli. Wanasema mwanamke huyu kanywa maji ya chooni.”

- a) Fafanua muktadha wa maneno haya. (Al. 4)
b) Tambua tamathali iliyotumika katika dondoo hili. (Al. 2)
c) Zitaje ‘ila hizo alizokuwa nazo’. (Al. 4)
d) Huku ukitoa mifano maridhawa, fafanua **HOJA TANO** kudhihirisha uozo wa jamii katika riwaya nzima. (Al. 10)

SWALI 5:

Eleza kwa tafsili jinsi ukwepaji wa majukumu unavyojitokeza katika Riwaya ya Utengano. (Al. 20)

SEHEMU D: DAMU NYEUSI NA HADITHI NYINGINE (KEN WALIBORA NA SAID A. MOHAMED)

SWALI 6.

Jadili ufaafu wa anwani ‘Damu Nyeusi’ katika hadithi ya Damu nyeusi na ken Walibora.
(Al 20)

SWALI 5.

“Badala ya kujihisi salama, niliingiwa na wazo la kuwa debe tupu.”

- a) Weka dondoo hili katika muktadha wake. (al.4)
- b) Ni tamathali gani ya usemi iliyotumika kwenye dondoo.
- c) Bainisha sifa za mhusika anayerejelewa kweye dondoo. (al.4)

SEHEMU E: MUSTAHIKI MEYA (TIMOTHY M. AREGE)

SWALI 6.

Jadili maudhui ya Sera mbovu za kiuchumi kama yaliyosawiriwa kwenye tamthilia ya mstahiki meya.
(Alama 20)

SWALI 7.

‘Ni furaha yangu kuona wanasiasa kama wewe wakiufuata upendo wa Bwana.’

- a) Bainisha muktadha iliyotumika kauli hii. (alama 4)
- b) Kauli hii inadhihirisha matumizi ya mbinu ipi ya lugha? Fafanua (alama 4)
- c) Jadili sifa zozote mbili za mnenaji kulingana na muktadha huu (alama 4)
- d) Bainisha sifa zozote nne za mnenewa kulingana na muktadha huu (alama 8)